

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

Zaaknummer : 791585
Afdeling : Welzijnszaken Heemstede
Portefeuillehouder : J.F. Struijf
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Vaststellen regionale nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 Samen gezond in Kennemerland

SAMENVATTING

Heemstede, de regiogemeenten en de GGD hebben de ambities en de doelstellingen van het gezondheidsbeleid vastgesteld in *Samen gezond in Kennemerland 2021-2028*. In deze nota staan vijf thema's centraal. Omdat de nota een looptijd van 8 jaar heeft gaan we in fases met de uitvoering aan de slag. In de eerste periode gaan we samen met lokale partners een Lokaal Preventieakkoord sluiten over leefstijlthema's. Binnen dit akkoord geven we speciaal aandacht aan inwoners met gezondheidsachterstanden. We geven ook prioriteit aan het thema vermindering van de druk op het dagelijks bestaan van jeugd en jongvolwassenen.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport publiceert elke vier jaar een landelijke nota gezondheidsbeleid. De gemeenteraad stelt binnen twee jaar na openbaarmaking van deze nota, het gemeentelijke gezondheidsbeleid vast. Deze verplichting is opgenomen in artikel 13 van de Wet Publieke Gezondheid.

BESLUIT B&W

1. De raad voor te stellen Gezondheidsbeleid 2021-2028 Samen gezond in Kennemerland vast te stellen.
2. De raad voor te stellen in te stemmen met het geven van prioriteit in de uitvoering aan de thema's:
 - Leefstijl middels een Lokaal Preventieakkoord
 - Verkleinen van gezondheidsachterstanden
 - Druk op het dagelijks bestaan jeugd en jongvolwassenen
3. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Samenleving om advies te geven aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 maart 2021

besluit:

1. Gezondheidsbeleid 2021-2028 *Samen gezond in Kennemerland* vast te stellen.
2. Prioriteit in de uitvoering te geven aan de thema's:
 - Leefstijl middels een Lokaal Preventieakkoord
 - Verkleinen van gezondheidsachterstanden
 - Druk op het dagelijks bestaan jeugd en jongvolwassenen

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

AANLEIDING

Elke vier jaar wordt het gezondheidsbeleid geactualiseerd. De Rijksoverheid geeft met de publicatie van de landelijke nota gezondheidsbeleid het startsein voor dit proces. Niet alleen qua planning –binnen twee jaar na deze datum moet er een lokale nota gereed zijn- maar ook qua inhoud. De speerpunten uit de landelijke nota moeten geadresseerd worden in een lokale nota. Mei 2020 verscheen de landelijke nota *Gezondheid breed op de Agenda*. De lokale gezondheidsnota's moeten vóór mei 2022 vastgesteld worden.

Sinds 2016 werken Heemstede, de regiogemeenten en de GGD gezamenlijk aan gezondheidsbeleid. *Samen gezond in Kennemerland 2021-2028* is het resultaat van deze samenwerking.

MOTIVERING

Uit de evaluatie van de eerste regionale "Gezondheidsnota Veiligheidsregio Kennemerland" zijn twee leerpunten opgehaald:

1. Een uitvoeringstermijn van 4 jaar is te kort om wezenlijke stappen in de verbetering van de gezondheidssituatie van inwoners te kunnen zetten.
2. Gezamenlijke uitvoering van het beleid is lastig tot stand te brengen vanwege de lokale verschillen in uitvoeringspartners.

Deze twee punten zijn meegenomen bij de ontwikkeling van de nieuwe nota. Er is bewust gekozen voor een langere looptijd van 8 jaar. Uiteraard zal er tussentijds geëvalueerd worden en bijgesteld kunnen worden. De publicatie van de landelijke gezondheidsnota in 2024 zal daartoe sowieso noodzaken.

Voor *Samen gezond in Kennemerland* is geen gezamenlijke uitvoeringsagenda opgesteld. Dit betekent dat er een lokale uitwerking gemaakt moet worden. Gezondheidsbeleid wordt ook wel aangeduid met de term facetbeleid dat wil zeggen dat het onderdeel is van andere beleidsterreinen. En daarmee is de uitwerking ook onderdeel van andere beleidsthema's en uitvoeringsprogramma's.

Samen gezond in Heemstede

In de landelijke gezondheidsnota worden vier thema's genoemd. *Samen gezond in Kennemerland* heeft deze thema's overgenomen en heeft een vijfde thema toegevoegd. De thema's zijn:

1. Gezondheid in fysieke en sociale leefomgeving
2. Gezondheidsachterstanden verkleinen
3. Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen
4. Vitaal ouder worden
5. Leefstijl

Alvorens de vijf thema's en de relatie met andere beleidsthema's hieronder toe te lichten wordt eerst in het kort de consequentie van de coronacrisis voor het gezondheidsbeleid beschreven.

Coronacrisis: gezondheidsopgaven groter en urgenter

Nog voordat de landelijke nota *Gezondheid breed op de Agenda* werd gepubliceerd, kwam de wereld in de greep van het coronavirus. De verspreiding en bestrijding van dit virus heeft gezorgd voor een crisis die gepaard gaat met directe

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

en indirecte effecten op o.a. volksgezondheid, welzijn en zorg. De belangrijkste opgaven voor gezondheidsbeleid veranderen niet door de coronacrisis. Sommige opgaven worden wel groter en/of urgenter. Zo treft de coronacrisis vooral kwetsbare groepen waardoor gezondheidsverschillen groter worden en is het belang van preventie op het gebied van leefstijl nog meer aangetoond.

1. Gezondheid in fysieke en sociale leefomgeving	Ambitie
<p>De kwaliteit en inrichting van de leefomgeving hebben invloed op gezondheid. Een gezonde leefomgeving (o.a.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is schoon, aantrekkelijk en uitnodigend. • Is sociaal en fysiek veilig. • Nodigt uit tot bewegen, spelen en sporten. • Stimuleert fietsen en wandelen • Zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. • Heeft een goede milieukwaliteit. • Heeft voldoende groen, natuur en water. • Heeft gevarieerd aanbod aan voorzieningen. 	<p>-Gezondheid is vast onderdeel in belangenafweging in ruimtelijk beleid en beleid is gericht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van beweging • Voldoende prikkels voor gezonde leefstijl • Ontmoeting vergemakkelijken • De mens als gebruiker centraal. <p>-Inwoners hebben een actieve rol in het proces.</p>

Het eerste thema richt zich op het ruimtelijk beleid en is beleidsmatig verweven met de Omgevingsvisie, omgevingsplannen en het Actieplan Spelen. De sociale component komt aan de orde in het Beleidsplan Sociaal Domein en het Lokaal Sportakkoord.

2. Gezondheidsachterstanden verkleinen	Ambitie
<p>Gezondheid wordt bepaald door een combinatie van persoonlijke kenmerken en omstandigheden waarin mensen geboren worden, opgroeien, wonen en werken: sociale determinanten. Veel van deze hangen samen met sociaaleconomische status (SES). Zoals ongunstige woon- en werkomstandigheden, laaggeletterdheid, armoede en schulden. Deze omstandigheden zorgen ook voor meer stress en dit heeft weer invloed op ziekte en leefstijl.</p>	<p>-Levensverwachting van inwoners met een lage SES neemt toe en het aantal jaren in goede gezondheid is voor alle inwoners toegenomen.</p> <p>-Gezondheidsbevordering via leefomgeving met voorrang toepassen in wijken en buurten met gezondheidsachterstanden.</p>

In Nederland worden we steeds ouder en telt ons leven steeds meer gezonde jaren. Die gezondheid is niet gelijk verdeeld. Gemiddeld leven mensen met lagere inkomens en een lagere opleiding 7 jaar korter en 19 jaar minder in goed ervaren gezondheid dan hoger opgeleiden. Dit is al langer bekend en het thema is dan ook niet nieuw.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

Tot op heden is het niet gelukt om de gezondheidsachterstanden daadwerkelijk te verkleinen. De afgelopen jaren is er wel steeds meer kennis vergaard over de invloed van sociale omstandigheden op iemands gezondheid. Dit biedt aanknopingspunten voor toekomstige interventies.

Ook dit thema staat niet op zich en is verwant aan o.a. participatiebeleid, armoedebeleid, onderwijsbeleid en sociaal beleid.

3.Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen	Ambitie
<p>Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen spelen een rol bij dit thema. Zoals prestatiedruk, sociale media en leenstelsel. Dit kan effect hebben op het risico op psychische problemen, slaapproblemen en stress. Het is belangrijk dat jeugd en jongvolwassenen (en hun ouders) weten hoe zij mentaal gezond opgroeien en blijven.</p>	<p>Jeugd en jongvolwassenen ervaren minder prestatiedruk en stress doordat mentale gezondheidsvaardigheden worden gestimuleerd en de omgeving mentale gezondheid bevordert.</p>

Op het gebied van geluk, welbevinden en gezondheid scoren jongeren hoog ten opzichte van hun leeftijdsgenoten elders in Europa. Toch komt uit onderzoek naar voren dat deze groep veel stress ervaart. Deze stress heeft ook invloed op de mentale en fysieke gezondheid. Uit onderzoeken van de GGD Kennemerland blijkt dat Heemstedse jongeren meer prestatiedruk en stress ervaren dan hun leeftijdgenoten in en buiten Kennemerland.

Voor het Heemstedse gezondheidsbeleid is dit een nieuw thema.

4.Vitaal ouder worden	Ambitie
<p>Hoe houden we de groeiende groep ouderen vitaal en zorgen we ervoor dat ze zo lang mogelijk vitaal blijven? Inzetten op preventie kan ertoe bijdragen dat gezondheidsproblemen uitblijven of verminderen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Meer ouderen voelen zich vitaal zodat zij kunnen blijven participeren. -Risico spoedeisende hulp na val neemt af. -Leefomgeving verleidt ouderen tot een gezonde leefstijl.

Heemstede telt van oudsher een grote groep inwoners met een hoge leeftijd. In het Beleidsplan Sociaal Domein en het Lokaal Sportakkoord is dan ook specifieke aandacht voor deze doelgroep. Uit de gezondheidsonderzoeken blijkt dat het overgrote deel van de Heemstedse ouderen hun gezondheid als goed tot zeer goed ervaart.

5.Leefstijl	Ambitie
<p>Een ongezonde leefstijl is de grootste oorzaak van ziekte in Nederland. Specifiek gaat het om problematisch alcoholgebruik, overgewicht en roken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Overgewicht bij kinderen en volwassenen wordt teruggedrongen. -Alcoholgebruik onder jongeren daalt. -Volwassenen verminderen zwaar en overmatig alcoholgebruik.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

-0,0 % alcoholgebruik en roken tijdens zwangerschap.
-Kinderen beginnen niet met roken.
-Percentage rokers wordt teruggedrongen.

In de landelijke nota is leefstijl als thema niet opgenomen. Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik zijn onderdeel van het Nationaal Preventieakkoord. Dit akkoord bevat afspraken tussen meer dan 70 verschillende organisaties uit o.a. de sectoren zorg, onderwijs en detailhandel. De kracht van het akkoord is dat daarmee zichtbaar wordt dat preventie alleen kans van slagen heeft als het een gezamenlijke inspanning is.

Wat gaan we in 2021-2024 doen?

De komende 8 jaar zijn de vijf gezondheidsvraagstukken met de geformuleerde ambities uitgangspunt voor ons gezondheidsbeleid en voor de beleidsterreinen die hiermee nauw verwant zijn. Bij de vaststelling van beleidsplannen en maatregelen zullen wij uitdrukkelijk toetsen of de gezondheidsvraagstukken voldoende geborgd zijn. En of er kansen zijn om gezondheidswinst te behalen. De resultaten van de periodieke gezondheidsmonitors van de GGD zullen als nulmeting en voor monitoring worden gebruikt.

In de eerste periode van de looptijd van *Samen gezond in Kennemerland* gaan wij voorts concreet aan de slag met de volgende drie thema's:

- **Leefstijl (roken, overgewicht, problematisch alcoholgebruik)**
In het Beleidsplan Sociaal Domein is de bevordering van een gezonde leefstijl al opgenomen. Er ligt bij dit thema ook een duidelijke link met het Lokaal Sportakkoord. Analoog aan dit akkoord willen we samen met lokale partners een Lokaal Preventieakkoord sluiten.
- **Verkleinen gezondheidsachterstanden**
Dit thema is weerbarstig en complex. Omdat op dit thema misschien wel de grootste gezondheidswinst valt behalen, vinden wij het van belang om het in de eerste fase van de uitvoering mee te nemen. We zullen de focus leggen op de koppeling met het thema leefstijl en de doelgroep gezinnen met een lage SES.
- **Druk op het dagelijks leven jeugd en jongvolwassenen**
Heemstedse jongeren lijken meer druk te ervaren dan hun leeftijdsgenoten. Dit thema willen wij daarom prioriteit geven.

De totale uitgaven voor preventie staan in schril contrast tot de totale uitgaven aan de zorg. Het belang van preventie wordt echter steeds meer erkend. Ook door de zorgverzekeraars en het zorgkantoor. In deze regio is het overleg opgestart tussen deze partijen en de gemeenten over meer verbinding tussen het medisch en sociaal domein en een gezamenlijke preventie-infrastructuur. Deze ontwikkeling kan bijdragen aan meer slagkracht en succes bij het behalen van de ambities.

FINANCIËN

Voor lokaal gezondheidsbeleid zijn geen extra middelen beschikbaar. Voor zowel de gemeenten als de GGD geldt dat de ambities binnen de bestaande middelen en capaciteit gerealiseerd moeten worden.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 22 april 2021

Het rijk stelt wel extra geld beschikbaar voor lokale preventieakkoorden. Voor de gemeente Heemstede is een landelijke subsidie beschikbaar van € 9.600 voor de ontwikkeling van een Lokaal Preventieakkoord en € 20.000 voor de uitvoering van projecten. Als Heemstede dit jaar een akkoord sluit is het budget van € 20.000 beschikbaar vanaf 2022.

PLANNING/UITVOERING

Cie Samenleving	April 2021
Gemeenteraad	April 2021
Preventieakkoord	< 1 oktober 2021 (subsidievoorwaarde)

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Het college hecht eraan om met de lokale partners en inwoners de uitwerking vormt te geven zodat er draagvlak en slagkracht ontstaat om werkelijk inhoud te geven aan de titel van de nota. Voor het preventieakkoord is het ook een subsidievoorwaarde dat zij bij het beleid worden betrokken.

BIJLAGEN

Nota gezondheidsbeleid Samen gezond in Kennemerland 2021-2028